

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH.

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II. VÁCL. NÁM. 28. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 K.

ROČNÍK V.

V PRAZE, V ŘÍJNU 1923.

ČÍSLO 5.

Dr. Jaroslav Čulík:

Vládní návrh nového not. řádu.

Ministerstvo spravedlnosti zaslalo našemu spolku a všem notářským komorám návrh nového not. řádu.

Návrh ten liší se podstatně od osnovy not. řádu, který po úradě kruhů notářských a po prozkoumání profesorem Drem Horou, jakož i důkladném přepracování předložen byl ministerstvu spravedlnosti.

Rozdíl obou návrhů jest zásadním. Spočívá totiž na různém ideologickém ponětí povolání stavu notářského.

Kdežto notářstvo vždy spatřovalo v notáři osvědčovací orgán nadaný státem veřejnou věrou, avšak jednající ve službách osob třetích, pokládá návrh ministerský notáře za orgán státní správy.

Návrh vlády nevychází tudíž vstříc dávným tužbám našeho stavu, jež zejména došly výrazu při prvním mezinárodním kongresu notářů konaném dne 7. září 1907 a jež referent justiční rada Weissler vytýčil v požadavku, aby veřejné osvědčování ve službách osob třetích přináleželo pouze stavu notářskému a aby zajištěna byla úplná autonomie tohoto stavu.

Vědecky vzato, není a nemůže býti notář orgánem státním, poněvadž povolání jeho vyžaduje naprosté samostatnosti jednání vůči stranám a poněvadž nedostává se jemu hlavního kriteria orgánu státního, totiž státem vyměřeného služného.

V zákonodárství rakouském nebyla právní povaha notářství jasně vytčena, neboť nebylo tu tak, jako jest tomu v jiných státech, přesně stanovena hranice působnosti stavu notářského jakožto osvědčovacího orgánu oproti stavům jiným, zejména advokátnímu a soudcovskému. V starém tomto zákonodárství nebyl zachován princip čistého notářství, následkem čehož docházelo stále ke kompetenčním rozporům mezi stavem notářským se strany jedné a stavem advokátním neb soudcovským se strany druhé.

Jestliže proto § 1. vládního návrhu stanoví, že veřejní notáři jsou orgány státní správy, nevystihuje tím sice vědecký pojem notáře, vzdor tomu však jest možno, jakožto další etapu ve vývinu notářství, přijati tuto definici, ježto se tím aspoň odlišuje znatelně povolání stavu notářského od povolání stavu advokátního.

Vládní návrh položiv za základ nového not. řádu

tento nový názor o notářství jako orgánu státním, důsledně musel změnit celou strukturu námi vypracovaného not. řádu. Následek toho byl, že nepřistoupil vládní návrh na žádanou autonomii stavu našeho a že vyhradil vliv vládní při organisaci jeho, zejména pokud se týká řízení kárného.

Přistupujeme-li na názor, že notář jest orgánem státní správy, musíme nutně přistoupiti i na další tento důsledek.

Nehledě na zásadní rozdíl v nazírání na povolání notářské, dlužno loyálně doznati, že návrh vládní znamená v mnohém směru pokrok oproti stavu posavadnímu, že jest bedlivě propracovan, zejména pokud se týká kárného řízení a že dikce jeho jest jasná a přesná.

Také nelze smlčeti, že návrh ten, jenž převzal námi navrženou systematiku vychází v některých tužbách notářům vstříc.

Přecházím nyní k rozboru jednotlivých nových ustanovení ovšem, jen těch hlavních, poněvadž pouštěti se do detailu není možno pro přílišnou obsáhlost.

Vládní návrh stanoví pro notáře název »Veřejný notář« a to s ohledem na poměry na Slovensku a nutnost unifikace, s čímž dlužno souhlasiti.

Působnost notářů dlužno rozšířiti v § 1. not. ř. i na provádění prodeje dle čl. 311 a 343 obch. zák. Dle článků těch jedná se o zvláštní druh prodeje, který nemusí býti ani veřejný ani dražbou a k provedení jeho jest povolán buď obchodní makléř aneb úředník ku dražbám oprávněný.

Úřadem k dražbám movitostí oprávněný jest však dle dv. dekretu ze dne 14. září 1815 č. 101 a dražeb. řádu ze dne 15. července 1786 č. 565 obecní úřad a pouze, jedná-li se o svršky, přináležející do neprojednané pozůstalosti, svěřenství aneb osobě nesvéprávné, může prováděti dražbu dle § 269. pat. z roku 1854 soud, resp. dle § 183. lit. C n. ř. z r. 1855 notář jako soudní komisař.

Nenáleží proto úkon ten ani do úkonu soudního komisařství, ani do pouhého osvědčení passivního, nýbrž o zvláštní druh úkonu, který dlužno v § 1. n. ř. vytýčiti.

Možnost zřizovati notářské spisy vykonatelné byla ve vládním návrhu sice rozšířena i na plnění zastupitelných věcí, dále na právo zjistiti povinnost, zříditi, převésti, neb zrušiti právo. Nebylo však přijato

ustanovení námi navrhované, aby vykonatelný spis mohl býti zřízen též pod následky, že dlužník musí vydati věc, neb zajistiti pohledávku i nesouhlasím s názorem vysloveným v důvodové zprávě, že oba tyto případy lze subsumovati pod ustanovení vyjádřené slovy »zjišťuje dluh na určité věci« a »povinnost zříditi nějaké právo«.

Motivy vládní bývají těžce přístupny i není důvodů, proč by se nemělo v zákoně samém jasně vysloviti to, co důvodová zpráva chce vysvětlovati.

Vládní návrh vypustil, nevím, zda zúmyslně, § 136. našeho návrhu, které přijal rakouský vládní návrh z r. 1911 v říšské radě již předložený, totiž, že může býti v knihách poznamenáno, že spis notářský jest vykonatelný, čímž umožní se vedení exekuce i na nástupce ve vlastnictví nemovitosti.

Rovněž tak pomínil vládní návrh § 6. našeho návrhu, aby v řízení sporném mohly i naši kandidáti zastupovati notáře tak, jak jest tomu u kandidátů advokacie.

Také nevzal vládní návrh zřetele na náš požadavek, aby jmenování notářem bylo podmíněno dosažením hodnosti doktorské, na kterémž požadavku musíme setrvati na tak dlouho, dokud táž podmínka platí u stavu advokátního, s nímž jsme a chceme býti úplně rovnocennými. (Pokračování.)

Dr. Josef Vavrouch:

Zrušte zemské desky!

Jsou různé potřebné změny práva knihovního, o jejichž naléhavosti svědčí hlasy, které se opět a opět ozývají z kruhu praktiků. Patří sem k. př. snahy, aby bylo zmírněno zaplňování dosavadních vložek a aby byl zmírněn kvapný vzrůst vložek nových, pak potřeba, aby byly do knih pozemkových zapsány veškeré nemovitosti, nutnost unifikace práva českého a slovenského.

Za velmi nutnou reformu považují zrušení zemských desk a jejich spojení s knihami pozemkovými.

Dokud odpisy z desk zemských patřily ku vzácnostem, nepadalo dotyčné zdoluhavé a obtížné řízení tolik na váhu.

Ale dnes pozemková reforma, právě v proudu se nacházející, vede k ustavičným odpisům jednotlivých parcel z desk zemských a jich přenášení do knih pozemkových. Dlužno považiti, že tato akce je vlastně teprve v počátcích, že bude vzrůstat, takže příval této těžké práce mají soudy a s nimi i praktičtí právníci teprve před sebou. A přece už dnes pocítujeme tyto obtíže dosti těžce.

Stačí jen nahlédnouti do takových knihovních spisů, aby se seznalo, co se tu práce vyplývá jenom proto, že desky zemské vůbec existují. Jsou nutna tři postupná soudní usnesení a sice:

1. zemského soudu, nařizující poznamenání odpisu a dodávající záležitost budoucímu knihovnímu soudu (pravidlem venkovskému soudu okresnímu), ke zřízení nových vložek;

2. nového soudu knihovního, nařizující zřízení nových vložek, v nich vklad práva vlastnického a vrácení spisů zemského soudu (deskového);

3. druhé usnesení zemského soudu, povolující konečné odepsání a výmaz poznámky ad 1.

Ku tíži tohoto řízení nutno dále započítati, že také manipulační práce soudní kanceláře se ztrojnásobuje, neboť všechna uvedená tři usnesení se musejí v plném znění vyhotoviti a pak stranám doručiti. Spisy se všemi přílohami a záhlavími prodělají (jinak zbytečnou) cestu od zemského soudu ku soudu knihovnímu a zase zpět, což znamená též zatěžování poštovního eráru, kdyžte porto se neplatí.

Dlužno též uvážiti, že další trvání zemských desk není v nynější právní soustavě zdůvodněno žádnou praktickou potřebou.

Velmi vážnou jest také další námitka proti deskám zemským toho obsahu, že po provedení pozemkové reformy obsah zemských desk tak jako tak sklesne na minimum.

A když tedy existence jejich působí stížení a tím i zdražení právního obchodu, budiž překážka tato odstraněna a to, čím dříve, tím lépe.

Rozpusťte zemské desky a přikázati jejich hlavní knihy okresním soudům, v jejichž obvodu leží nemovitosti, nemohlo by působiti žádných pozoruhodných obtíží. Na každý způsob by byly obtíže ty vyváženy velkou úsporou při námaze, času i nákladech v budoucnosti.

Zdůrazňuji opět, že hlavní prospěch z reformy této nastane jen při jejím rychlém provedení. Nesměla by tedy akce býti protahována tím, že by se k ní připojovaly jiné ještě otázky knihovního práva, které by vyžadovaly obsáhlejšího šetření. Bylo by nutno rozhodnouti se rychle a jednati.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Podnikatelé staveb zpracovávající skoupené stavivo na domy a tyto prodávající, provozují obchody a mohou si dáti firmu protokolovati.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 13. března 1923 R I 225/23 Obchodní soud v Praze Firm. 40/23.)

Podnikatelé staveb A & B utvořivše veřejnou obchodní společnost, opověděli firmu svou k zápisu do obchodního rejstříku, obchodní soud firmu zapsal a soud rekursní přes rekurs finanční prokuratury zápis potvrdil.

Dovolacímu rekursu finanční prokuratury, v němž tato uplatňuje zřejmou nezákonnost, nebylo vyhověno. Podnikatelé staveb opatřují si stavební materiál, tedy »zboží a jiné movité věci«, aby je v podobě stavby jimi provedené, tedy ve zpracovaném stavu, zcizili. Touto činností svou proto plně vyhovují čl. 271 č. 1 obch. zák. a dlužno tuto činnost podřaditi pod toto ustanovení. To tím více, když v zákoně se nevyžaduje — jak Randa a jiní toto ustanovení vykládají — že věc i při zcizení musí zůstatí movitou, a když se také nikterak nevyžaduje, by i zcizení bylo obchodem. Nemůže ovšem pak býti této kvalifikaci podnikatelů staveb jako kupců podle obch. zákona čl. 275 obch. z. na závadu.

Uváží-li se pak dále, že se dle čl. 272 č. 1 obch. z. považuje za obchod převzetí movitých věcí k úpravě a zpracování pro jiné, provozuje-li se to po živnostensku, jen když provozování této živnosti přesahuje rozsah řemesla, bez ohledu na to, zda věc z úpravy a zpracování vzniklá zůstává věcí movitou nebo stává se věcí nemovitou, nutno i činnost zmíněných podnikatelů, byť i stavbu prováděli z materiálu jim dodaného, považovati za obchod.

To ovšem platí tím spíše, že není bráno v odpor, že by zmínění podnikatelé neprovozovali práce po živnostensku a že by jejich rozsah nepřevyšoval rozsah řemesla.

Nejde tu přece u činnosti firmy o smlouvy o nemovitosti již včas ujednání smlouvy tu jsoucí, nýbrž zřízení a podoba nemovitě věcí z věcí movitých záleží jedině o úpravě těchto. Vždyť jednotlivé součástky a materiál, pokud nejsou v budoucě sloučeny, nespádají pod věci nemovitě a proto není ani smlouva, jež má za předmět zpracování movitých věcí a sloučení jich v budovu, z nich teprve vzniklou, smlouvou podle čl. 275 obch. z., rovněž jako nemůže býti smlouvou o nemovitosti smlouva o dodání a postavení stroje (turbíny) v tovarně, ač se stroje spojením a nerozlučitelnou souvislostí s tovarnou stávají věcmi nemovitými. Uvedené úvahy platí i o dalším odvětví činnosti zmíněné firmy, totiž zřizování vodních turbin a vyplývá z těchto úvah, že zápisem firmy nebyl zákon porušen.

1. Ve společenské smlouvě společnosti s r. o. musí výlohy zakladací býti udány **ciferně** určitým nejvyšším obnosem. — 2. Cizozemská společnost akciová musí rejstříkovému soudu předložiti výkaz o přípuštění k provozování obchodů v tuzemsku i tehdy, když se účastní jen jako člen společnosti s ruč. obm. — 3. I při tuzemské společnosti s r. ob. musí všichni jednatele mítí bydliště v tuzemsku.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze 24. ledna 1923 RI 1359/22. Obchodní soud v Praze Firm 11537/22.)

Rejstříkový soud vrátil odpověď firmy společnosti s r. ob. k opravě resp. doplnění smlouvy. Rekursní soud stížnosti nevyhověl.